

а й спосіб її виконання: як ділити текст на логічно завершені частини, як скласти план твору, як стисло переказувати текст та ін.).

Універсальним у зазначеному аспекті є вміння працювати з підручником, яке передбачає вміння працювати з текстом (як макро-, так і мікротекстами), а також з усіма іншими структурними компонентами підручника, які «обслуговують» текст – апаратом організації засвоєння, ілюстративним матеріалом, апаратом орієнтування [7].

Таким чином, загальнонавчальні вміння і навички є основою формування в молодших школярів усвідомленого читання, оскільки на міжпредметній основі забезпечують оволодіння провідними вміннями такого читання.

Література

1. Вашуленко Оксана. Формування комунікативно-мовленнєвих умінь молодших школярів на уроках літературного читання. *Початкова школа*. 2017. № 8. С. 20 – 24.

2. Кодлюк Я. П. Формування загальнонавчальних умінь і навичок в учнів 1-2 класів 4-річної початкової школи: автореф. дис... канд. пед наук: 13.00.01 / Київський університет ім. Тараса Шевченка. Київ, 1993. 24 с.

3. Кодлюк Я. П., Кобрин З. А. Ключова компетентність молодших школярів «навчання впродовж життя»: змістовий аспект. *Концептуальні шляхи розвитку наукових знань*: мат-ли III Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 6 – 7 лютого 2021 року). С. 29 – 30.

4. Савченко Олександра. Розуміння молодшими школярами літературних творів: сутність процесу і засоби формування. *Початкова школа*. 2017. № 8. С. 6 – 12.

5. Савченко Олександра. Формування у молодших школярів загальнонавчальних комунікативних умінь і навичок. *Початкова школа*. 2014. № 10. С. 6 – 10.

6. Типові освітні програми для закладів загальної середньої освіти: 1 – 2 та 3 – 4 класи. Київ: Видавництво «Світоч», 2019. 336 с.

7. Янченко О. Я. Формування у молодших школярів вміння працювати з підручником: автореф. дис... канд. пед. наук: 13.00.09 / Інститут педагогіки АПН України. Київ, 2006. 20 с.

Козленко О. Г.,
науковий співробітник
відділу біологічної, хімічної та фізичної освіти
Інституту педагогіки НАПН України,
експерт міжнародної робочої групи експертів
PISA 2025 Peripheral Science Expert Group (PSEG)
kozlenkoa@gmail.com

НАВЧИТИ ВЧИТЕЛІВ СТВОРЮВАТИ КОМПЕТЕНТІСНО ОРІЄНТОВАНІ ЗАВДАННЯ

Компетентнісний підхід, згідно нормативним документам про освіту, є провідним на цьому етапі розвитку освітніх систем в Україні. Так, згідно з Державним стандартом базової середньої освіти, вимоги до обов'язкових результатів навчання здобувачів освіти визначено саме на основі компетентнісного підходу. Актуальним є уточнення формулювання визначення природничо-наукової компетентності як ключової, і конкретизація змістового наповнення компетентнісного підходу. Одним із підходів є опрацювання досвіду міжнародного порівняльного дослідження PISA, зокрема визначеннями природничо-наукової функціональної грамотності за документами PISA ([1],

стор. 427). Цей досвід був відображений і адаптований зокрема у методичних рекомендаціях, підготовлених українськими вченими ([2]).

Але для вдалої розбудови навчання природничо-науковим предметам на компетентнісній основі мало теоретичного опрацювання, нагальною є потреба навчання саме вчителів основам створення компетентнісно орієнтованих завдань власноруч, у відповідності до фаху, освітянських потреб і запитів учнівства тощо. Одним із таких проєктів є Програма підвищення кваліфікації вчителів природничо-наукових дисциплін у межах модуля Жана Моне, яка вже другий рік поспіль проводиться в Інституті педагогіки НАПН України. Одне з головних завдань програми – набути умінь аналізувати й створювати авторські завдання на основі пробних тестових запитань OECD PISA та задачі, які за обсягом або змістом схожі на ті, що пропонують у вимірювачах PISA. За результатами роботи вчителів у 2021 році було сформовано збірку завдань для розвитку природничо-наукової компетентності учнів у форматі PISA ([3]).

По роботі з вчителями опрацьовувалися як формальні ознаки компетентнісно орієнтованих завдань (кластерна структура, принципи формулювання і наповнення стимулів до завдань, форма і вимоги до основи запитань, ключів і дистракторів тестових завдань, віяла відповідей відкритих завдань зі стислою відповіддю, рівень складності завдань за вимірювачами PISA), так і доволі неформалізовані питання щодо можливості введення персонажів у завданнях до ситуацій різних рівнів, наскрізної логіки та наступності завдань у кластері, способів опрацювання текстових, числових, візуальних, інфографічних матеріалів, навіть можливої орієнтації на креативне розв'язання проблем засобами природничо-наукових вмінь та навичок. Також було розглянуто декілька типових помилок, які ґрунтуються на складності для вчителів процесу переходу від знаннєвої до компетентнісної парадигми не як декларованої позиції, а як основи до повсякденної педагогічної діяльності, зокрема у формулюваннях завдань. Подальшим розвиток формування ключової компетентності в галузі природничих наук, техніки і технологій є застосування в стимулах інтерактивних параметричних моделей і навіть реальних об'єктів повсякденного життя як основи для ситуативних завдань.

Такий досвід є цікавим, тож його поширення важливе як для вчителів, які вже працюють у школах, так і для студентів природничих факультетів вищих педагогічних навчальних закладів.

Література

1. Національний звіт за результатами міжнародного дослідження якості освіти PISA-2018 / кол. авт. : М. Мазорчук (осн. автор), Т. Вакуленко, В. Терещенко, Г. Бичко, К. Шумова, С. Раков, В. Горох та ін. ; Український центр оцінювання якості освіти. Київ : УЦОЯО, 2019. 439 с. URL: http://pisa.testportal.gov.ua/wp-content/uploads/2019/12/PISA_2018_Report_UKR.pdf.

2. УРОКИ PISA-2018 : методичні рекомендації / кол.авт. : Васильєва Д.В., Головка М.В., Жук Ю.О., Козленко О.Г., Ляшенко О.І., Науменко С.О., Новосьолова В.І. / Інститут педагогіки НАПН України. Київ : Педагогічна думка, 2020. 96 с. URL: <https://undip.org.ua/wp-content/uploads/2021/07/pisa-1.pdf>.

3. Збірник завдань для розвитку природничо-наукової компетентності учнів у форматі PISA / Авторський колектив. За заг. ред. професора О.М. Топузова. Укладач: Л.М. Калініна.

Козубцов І.М.

доктор педагогічних наук, старший науковий співробітник
провідний науковий співробітник науково-дослідного відділу –
викладач кафедри військово-гуманітарних дисциплін
Військового інституту телекомунікацій і інформатизації імені Героїв Крут
kozubtsov@gmail.com

РОЗВИТОК ПРОФЕСІЙНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ ВИКЛАДАЧА КАФЕДРИ ВІЙСЬКОВО-ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН В УМОВАХ ВІЙНИ

Постановка проблеми. З початком повномасштабної військової агресії Російської Федерації проти України, вищим військово-політичним керівництвом держави було вперше прийнято рішення на прискорену підготовку офіцерів у вищих військових навчальних закладах (ВВНЗ) України. Вирішення цього завдання потребувало перехід на скорочені навчальні програми, а від науково-педагогічних працівників (НПП), з числа офіцерів, неймовірного професіоналізму та майстерності. Нажаль сформований колектив НПП ВВНЗ внаслідок низького професіоналізму та майстерності, як виявився, не спроможними діяти в умовах підвищеного стресового шоку. Враховуючи, що одним з найважливіших завдань сучасної освіти є підвищення професіоналізму та майстерності НПП, окремим розпорядженням Командувачем військ зв'язку та кібербезпеки Збройних Сил України, з цією метою були відправлені одиничні викладачі кафедри військово-гуманітарних дисциплін Військового інституту телекомунікацій і інформатизації імені Героїв Крут в наукову експедицію до району проведення воєнних (бойових) дій (проведення заходів) для забезпечення здійснення заходів з національної безпеки і оборони, відсічі і стримування повномасштабної збройної військової агресії Російської Федерації.

Аналіз останніх наукових досліджень і публікацій.

Освіта – головна інвестиція в розвиток людського капіталу сектору безпеки і оборони України [1], а отже кадровий потенціал Збройних сил і якість вищої військової освіти проявляється як важливий фактор після аналізу понять та систему їх зв'язків [2].

У роботі [3] розглядаються проблеми розвитку професійної компетентності викладача в сучасних реаліях, зумовлених викликами, що постали перед Україною та її Збройними Силами у зв'язку із збройним конфліктом на сході нашої держави.

Формулювання мети роботи (постановка завдання). Апробація персоніфікованого досвіду розвитку професійної майстерності викладачем кафедри військово-гуманітарних дисциплін в умовах соціокультурної реальності війни.

Виклад основного матеріалу дослідження. До інноваційних моделей підвищення кваліфікації (професіоналізму та майстерності) НПП можна віднести персоніфіковану [4]. Сучасна модель системи підготовки і підвищення